

Transformatie in de gemeente Dalfsen

“Dichter bij de kern”

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Transformatie Sociaal Domein – ‘Dichter bij de kern’	4
2.1. Transformatie ambitie in uitgangspunten	5
2.2. Bestaande kaders	5
2.3. Verbinding met andere beleidsterreinen	7
3. Van kadernotitie naar beleidsnotitie	7
3.1 Extern	7
3.2 Intern	8
3.3 Aandachtspunten voor het beleidsplan	8
4. Wat gaat het kosten?	9
5. Planning	9

1. Inleiding

De titel en het motto van de transformatie notitie sociaal domein is “Dichter bij de kern”. Deze titel verbeeldt de ambitie die we hebben als gemeente Dalfsen. De transformatie opdracht binnen het sociaal domein dwingt ons terug te gaan naar de kern van wat we doen en waarom we dit doen. Hoe kunnen we onze inwoners zo goed mogelijk ondersteunen binnen de mogelijkheden die we hebben als gemeente. In onze missie spreken we dat het fijn wonen, werken en leven is binnen de gemeente Dalfsen. Hoe zorgen we hiervoor samen met onze inwoners en partners. Hoe zorgen we ervoor dat elke inwoner zo lang mogelijk zelfstandig en zelfredzaam kan blijven. Hoe zorgen we ervoor dat iedereen beschikt over een sociaal netwerk en hoe creëren we nabijheid? Wij zijn ervan overtuigd dat de antwoorden op deze vragen zorgen voor een gemeentelijke dienstverlening die nog beter past bij de inwoners van de gemeente Dalfsen. Die ruimte biedt voor maatwerk en passende, toekomstbestendige oplossingen. Naast de inzet op preventie is dat de kern van de transformatie opdracht in de gemeente Dalfsen.

Van transitie naar transformatie

In 2015 heeft het rijk een aantal taken in het sociaal domein gedecentraliseerd naar gemeentelijk niveau. Dit wordt ook wel de transitie genoemd. De decentralisaties gaan over de Wmo (wet maatschappelijke ondersteuning), de participatiewet en de jeugdwet. Vanaf 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor deze taken. Het idee achter de decentralisatie is dat deze taken beter en efficiënter uitgevoerd kunnen worden op gemeentelijk niveau, passend bij de vraag van inwoners. De vormgeving van deze opdracht wordt ook wel de transformatie genoemd. Hoe kunnen we de voormalige rijkstaken sociaal domein op lokaal niveau, dichterbij de inwoners, passend bij de vragen die worden gesteld uitvoeren.

Voor u ligt de kadernota transformatie waarin we u meenemen in onze ambitie wat betreft het vormgeven van de transformatie in het sociaal domein in de gemeente Dalfsen. Het doel van deze notitie is om een beleidskader vast te stellen die de basis vormt voor het beleidsplan transformatie. Een gezamenlijke visie op de transformatie sociaal domein en een gezamenlijke ambitie voor de realisatie van de transformatie met bijbehorende uitgangspunten. Dit kader en deze uitgangspunten willen we, in de periode januari tot en met augustus met onze inwoners en partners gaan vertalen naar een beleidsnotitie. Deze notitie wordt in oktober 2018 voorgelegd aan de gemeenteraad.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 nemen we u mee in de transformatie ambitie van de gemeente Dalfsen “Dichter bij de Kern” en wordt deze ambitie teruggebracht naar 5 uitgangspunten. Ook gaan we in hoofdstuk 2 in op de bestaande kaders. Huidige relevante beleidsstukken, het huidige bestuursprogramma en de opbrengsten van de werkconferentie sociaal domein 22 mei 2017. Hoofdstuk 3 geeft een doorkijk hoe de kadernota richting geeft aan de beleidsnotitie en welke onderwerpen en vragen hierin relevant zijn. Hoofdstuk 4 en 5 sluiten de kadernota af met een inzicht in de kosten om te komen tot een beleidsnotitie en het bijbehorende tijdspad.

2. Transformatie Sociaal Domein – ‘Dichter bij de kern’

Ons doel is dat al onze inwoners zelfstandig kunnen meedoen aan de samenleving, een ieder op zijn of haar eigen niveau. Bestaanszekerheid als basis is hierbij een belangrijk uitgangspunt. Daarnaast streven we er naar dat iedereen beschikt over een sociaal netwerk en dat binnen zorgvragen passende en duurzame oplossingen centraal staan. De transformatie in het sociaal domein draagt bij aan het fijn wonen, werken en leven in de gemeente Dalfsen. Dichter bij de kern van onze opdracht als gemeente en dichtbij onze inwoners.

Onze inwoner en zijn of haar hulpvraag staat centraal in het sociaal domein in Dalfsen. Wanneer een inwoner hulp¹ nodig heeft, en daarvoor bij de gemeente komt, dan wordt er samen met de gemeentelijk medewerker gekeken naar de vraag en met de inwoner gezocht naar een passende en toekomstbestendige oplossing. Deze oplossing is niet voor iedereen hetzelfde en vraagt om maatwerk. Belangrijke uitgangspunten zijn dat de inwoner, waar mogelijk, zelf regie voert over het realiseren van de oplossing voor zijn of haar probleem. Wij geloven dat een intrinsieke motivatie de basis vormt voor een duurzame oplossing. Daarnaast betekent dit dat we over beleidsvelden en wetten heen zoeken naar oplossingen en dat we handelen naar de bedoeling van een verordening of wet. Kortom, we zoeken samen met de inwoner naar een duurzame oplossing, die past bij de vraag van de inwoner en bij de bedoeling van de wet en/of geldende verordening.

Als gemeente willen we zorgen dat hulpvragen in een vroegtijdig stadium worden opgelost, of worden voorkomen. We zetten daarom in op preventie, vroegsignalering, en de voorliggende voorzieningen². Een uitgangspunt bij het vormgeven van preventie is het creëren van nabijheid en ontmoeting. De kulturhusen in de verschillende kernen met de bibliotheek en welzijn als vaste partners zijn hiervan een voorbeeld. Maar ook de kerken en verenigingen vormen hierin een belangrijke schakel.

De ondersteuning van onze inwoners wordt vormgegeven door vrijwilligers- en professionele (zorg) organisaties en mantelzorgers. Vanuit de gemeente werken we met onze inwoners aan oplossingen. Deze oplossingen worden vertaald naar te behalen resultaten met onze professionele aanbieders en vrijwilligers organisaties. Als gemeente willen we daarom geen afspraken meer maken over aanbod, maar afspraken over resultaat. Daarnaast vinden we het van essentieel belang dat verschillende aanbieders goed met elkaar samenwerken aan het te behalen resultaat. We willen daarom, waar mogelijk, werken met één hoofdaannemer per zorgvragende. Deze hoofdaannemer is verantwoordelijk voor het te behalen resultaat en gesprekspartner van zowel inwoner als gemeente.

¹ Hulp en ondersteuning:

- 1.het bevorderen van de sociale samenhang, de mantelzorg en het vrijwilligerswerk, de toegankelijkheid van voorzieningen, diensten en ruimten voor mensen met beperkingen, de veiligheid en leefbaarheid in de gemeente, alsmede voorkomen en bestrijden van huiselijk geweld,
- 2.het ondersteunen van de zelfredzaamheid en de participatie van personen met beperkingen of met chronische, psychische of psychosociale problemen zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving
- 3.het bieden van beschermd wonen en opvang,
- 4.het bieden van een vangnet, bijvoorbeeld bijstand;
- 4.het bevorderen dat jeugdigen gezond en veilig opgroeien, kansen krijgen om zich te ontwikkelen en naar vermogen kunnen meedoen in de samenleving,
- 5.het bevorderen van meer eigen regie, zelfstandigheid en zelfredzaamheid op het gebied van werk en het verwerven van inkomen.

² Een voorliggend voorziening is een aanbod binnen het sociaal domein waar gebruik van gemaakt kan worden door alle inwoners zonder een indicatie. Het welzijnswerk is een voorbeeld van een voorliggende voorziening.

Naast professionele (zorg) organisaties is ook informele zorg (zorgvrijwilligers en mantelzorgers) een essentiële schakel in de ondersteuning van onze inwoners. Waar het past bij de vraag wordt gebruik gemaakt van de inzet van zorgvrijwilligers en mantelzorgers. Hierbij is overbelasting een aandachtspunt.

Als gemeente realiseren we ons dat de transformatie van het sociaal domein een grote verandering is voor onze inwoners. Voor 2015 hadden inwoners recht op bepaalde voorzieningen, waarbij we nu met een inwoner kijken wat er nodig is. We vragen een actieve houding van inwoners en eigenaarschap bij het vormgeven van de oplossing die hoort bij de gestelde vraag. Deze nieuwe werkwijze kan zorgen voor een gevoel van onzekerheid. In de beleidsnotitie willen we aandacht besteden aan dit vraagstuk waarbij communicatie het sleutelwoord is.

2.1. Transformatie ambitie in uitgangspunten

Onze visie op transformatie hebben we omgezet naar te behalen resultaten om onze ambitie te realiseren.

1. De vraag van onze inwoner en de daarbij passende en toekomstbestendige oplossing staan centraal. In het toewerken naar oplossing speelt de inwoner, waar mogelijk, een centrale en regisserende rol.
2. Voor onze inwoners willen we (sociale) nabijheid creëren.
3. We zetten in op preventie en voorliggende voorzieningen.
4. Samenwerking tussen organisaties in het uitvoeren van oplossingen en resultaten staat centraal in onze inkoop en dienstverlening.
5. Vanuit de gemeente handelen we naar de bedoeling van de verschillende wetten in het sociaal domein en verbinden we de mogelijkheden die deze wetten bieden. Hierbij staat de oplossing van de inwoner centraal. (maatwerk)

2.2 Bestaande kaders

Binnen de gemeente zijn er een aantal documenten en beleidsstukken vastgesteld die richting geven aan de visie en ambitie wat betreft de transformatie sociaal domein.

College programma 2014-2018

In het college programma 2014-2018 wordt er door het college aangegeven dat een bottom-up benadering belangrijk is bij het vormgeven van het beleid. Daarnaast staat onder andere genoemd dat uitgangspunten voor zorg en welzijn de volgende zijn;

- a. Ze zijn voor jong en oud beschikbaar en persoons- en doelgericht;
- b. Ze zijn bereikbaar voor iedereen die dit nodig heeft en worden waar mogelijk georganiseerd in de buurt van mensen;
- c. Zorg- en welzijnsinspanningen zijn erop gericht mensen zo lang mogelijk zelfstandig te laten functioneren.

Wanneer we kijken naar de geformuleerde uitgangspunten voor de realisatie van de transformatie ambitie dan passen deze uitgangspunten bij de reeds geformuleerde uitgangspunten uit het college programma 2014-2018.

Uitgangspunten uit de nota 'Meedoen en verbinden', nieuwe taken sociaal domein

- uitgaan van de eigen kracht
- meer samenleving, minder individueel
- meer collectief, minder individueel

- minder bureaucratie
- wijkgericht werken
- preventief in plaats van curatief
- samenhang en integraliteit.
- gebruik maken van de inzet van vrijwilligers

We zien dat de uitgangspunten uit de nota “Meedoen en Verbinden” nog grotendeels actueel zijn en passen bij de ambitie die we als gemeente hebben voor de transformatie sociaal domein. Een belangrijk accentverschuiving is dat het uitgaan van eigen kracht op een andere manier wordt ingevuld. In de aanloop en bij de start van de decentralisaties werd de interpretatie van het begrip eigen kracht en zelfredzaamheid nog wel eens gebruikt in combinatie met minder budget. Hierdoor ontstond soms het idee dat de gemeente en ondersteuning pas in beeld kwam wanneer je je echt niet meer zelf kon redden. In onze huidige visie op transformatie en dienstverlening in het sociaal domein zien we dit anders. We willen juist in een vroeg stadium met inwoners in gesprek, om waar mogelijk, escalatie van problemen te voorkomen. In het vormgeven van een oplossing wordt er nog steeds gekeken naar wat iemand zelf kan doen, maar dat is iets anders dan de invulling van de begrippen zelfredzaamheid en eigen kracht zoals deze soms werden geïnterpreteerd in 2015.

Toekomstgericht welzijnsbeleid 2017-2020

De ambitie die staat omschreven in het toekomstgericht welzijnsbeleid is vormgegeven in 5 uitgangspunten:

1. Welzijnswerk is primair gericht op het welbevinden van inwoners (o.a door ontmoeting, bewegen en recreatie)
2. Welzijnswerk heeft door haar contacten met de doelgroep een belangrijke taak in vroegsignalering van mogelijke problemen en/of ondersteuningsbehoefte
3. Welzijnswerk richt zich op het vergroten en/of aanboren van de eigen kracht en het sociale netwerk van inwoners.
4. Welzijnswerk heeft een taak in de advisering en ondersteuning van inwoners bij het zelfstandig kunnen meedoen.
5. Welzijnswerk heeft een rol in het stimuleren van burgerkracht, het verbinden van partijen en het ondersteunen van vrijwilligers, ook ‘nieuwe’ vrijwilligers vanuit de participatiewet.

Deze uitgangspunten en de preventieve rol die het welzijnswerk vervult zijn belangrijk binnen de geformuleerde ambitie sociaal domein en geven richting aan het uitgangspunt om in te zetten op preventie en voorliggende voorzieningen.

Werk sessie sociaal domein 22 mei 2017

In 2017 heeft de gemeenteraad een werksessie georganiseerd over het sociaal domein. Naar aanleiding van de werksessie zijn de volgende adviezen meegegeven;

- Geef ons (aanbieders) het vertrouwen dat wij een goed resultaat leveren.
- Werken vanuit de gemeente zelf vereist ook maatwerk.
- Privacy is een belangrijk aandachtspunt.
- Een zorgbehoefte loopt niet langs wettelijke kaders.

Deze uitgangspunten sluiten erg goed aan bij de geformuleerde ambitie van de transformatie sociaal domein.

2.3 Verbinding met andere beleidsterreinen

De transformatie sociaal domein heeft niet alleen betrekking op jeugd, Wmo en participatie, maar juist ook op welzijn, sport, cultuur en andere beleidsterreinen die raken aan het sociale domein. Maar de vormgeving van de transformatie ambitie gaat niet alleen over het bieden van ondersteuning of het voorkomen van mogelijke problemen. De transformatie ambitie sociaal domein heeft ook betrekking op minder voor de hand liggende onderwerpen. Als we het bijvoorbeeld hebben over het zo lang mogelijk zelfstandig thuis blijven wonen of het voorkomen van sociale eenzaamheid dan heeft dit raakvlakken met tal van andere beleidsterreinen - een leefbare directe woonomgeving, zoals scholen, speelvoorzieningen, voldoende openbaar groen, diversiteit aan woningbouw, het realiseren en faciliteren van Kulturhusen en het zorgen voor een goede toegankelijkheid, waarbij horen verkeersveiligheidsbeleid, goede wegen en wandelpaden, en ook het vervoer en daarmee de bereikbaarheid binnen de gemeente van activiteiten en voorzieningen. De transformatie sociaal domein geeft daarmee ook richting aan het bredere gemeentelijk beleid, bijvoorbeeld op het gebied van ruimtelijke ordening. We zoeken daarom de verbinding met de ontwikkeling van de omgevingswet, waarin we overeenkomsten zien op procesniveau en raakvlakken op inhoud.

3. Van kadernotitie naar beleidsnotitie

De kadernotitie geeft weer welke ambitie we hebben als gemeente bij het vormgeven van de transformatie sociaal domein. De vraag is hoe geven we deze ambitie vorm? De meeste invloed hebben we op onze eigen dienstverlening. Deze gaan we zo vormgeven dat deze past bij de geformuleerde ambities. Daarnaast maken we afspraken met de partners en organisaties waar we mee samen werken. In de paragrafen 3.1 en 3.2 beschrijven we hoe we dit willen realiseren. De uitkomsten van deze acties moeten leiden naar een beleidsnotitie.

3.1 Extern

De resultaten die zijn geformuleerd als vertaling van de transformatie ambitie zijn uitgangspunt voor werksessies waarbij we denken aan de volgende partners;

- zorgaanbieders
- welzijnspartijen
- vrijwilligersorganisaties, verenigingen, kerken
- plaatselijk belangen
- participatieraad
- overige partijen

Doel van de werksessies is om met elkaar op een verrassende manier te verkennen hoe we vorm en inhoud kunnen geven aan de transformatie ambitie. Welke ideeën zijn er en wat is er nodig om deze ideeën te realiseren? De uitkomsten van de werksessies vormen input voor de beleidsnotitie. De werksessies worden georganiseerd in Dalfsen, Nieuwleusen, Lemelerveld.

3.2 Intern

Zoals in de inleiding van dit hoofdstuk al is benoemd is de transformatie ambitie voor een groot deel een opgave voor de gemeentelijke dienstverlening. Hoe gaan we de transformatie ambitie hierin vormgeven?

Dienstverlening

De gemeente geeft uitvoering aan de wetten die vallen onder het sociaal domein en daarmee zijn we zelf ook een belangrijke factor in het realiseren van de transformatie ambitie. Dit willen we realiseren door onze dienstverlening aan te passen, de rol van de consultants breder te maken, zodat de inwoner zo goed mogelijk wordt ondersteund vanuit de transformatie ambitie.

In de beleidsnotitie zullen we nader ingaan op het vormgeven en invullen van de nieuwe wijze van dienstverlening die aansluit bij de transformatie ambitie.

Inkoopvoorwaarden

Naast onze dienstverlening is ook onze inkoop binnen het sociaal domein een belangrijk middel om te sturen op de resultaten die willen behalen. Bijvoorbeeld de ambitie om resultaatafspraken te maken met onze (zorg)aanbieders, om (zorg)aanbieders meer te laten samenwerken en, waar mogelijk, te gaan werken met één hoofdaanbieder die verantwoordelijk wordt voor het afgesproken resultaat.

Binnen de regionale inkoop jeugd wordt al gewerkt met de transformatie uitgangspunten. Voor de inkoop Wmo wordt de transformatie ambitie een leidend kader.

Beleidsvorming

De beleidsnotities die vallen onder het sociaal domein worden vanaf 2018 vormgegeven met de transformatie ambitie als basis en uitgangspunt. We denken hierbij aan bijvoorbeeld het minimabeleid in 2018. Daarnaast wordt in de uitvoeringsnotitie ingegaan op preventie en voorliggende voorzieningen. Hoe hebben we dit vormgegeven, zijn er witte vlekken en hoe gaan we hier mee om?

3.3 Aandachtspunten voor beleidsnotitie transformatie

Data analyse en trendontwikkeling

Als gemeente hebben we veel informatie over onze inwoners, op casus niveau, op ontwikkelingen in de kernen, op demografische niveau. Met deze informatie doen we in verhouding nog weinig, terwijl deze wel richting moet geven aan ons beleid. Het principe van beleid volgt uitvoering en inspelen op 2^e en 3^e orde leren (wat komt vaak voor en geeft daardoor aanleiding om beleidsmatig iets te wijzigen). Deze informatie kan op kernniveau richting geven aan beleid, bijvoorbeeld op preventie gebied. Wanneer we signaleren dat er in een bepaalde kern veel vraag is naar dagbesteding, dan kunnen we kijken of dit wellicht anders georganiseerd kan worden. Daarnaast kan een goede informatievoorziening input zijn voor een trendanalyse, zodat we kunnen inspelen op ontwikkelingen. In de beleidsnotitie gaan we in op de vormgeving en het gebruik van onze informatie.

Monitoring en evaluatie

Een ambitie als de transformatie is een grote ontwikkeling die we goed moeten monitoren en evalueren. Hoe gaan we de afspraken en resultaten van het uitvoeringsplan monitoren, hoe nemen we de gemeenteraad mee in de transformatie ontwikkelingen en hoe sturen we bij. Vragen waar we op ingaan in de beleidsnotitie.

Communicatie

Een belangrijk aandachtspunt is de communicatie rondom de invoering van de transformatie ambitie. Onze veranderende dienstverlening (geen recht meer hebben op, maar een oplossing passend bij de vraag, maatwerk) kan zorgen voor onzekerheid bij inwoners. De communicatie strategie wordt daarom een apart onderwerp in de beleidsnotitie transformatie.

Kwaliteit en rechtmatigheid

In de transformatie ambitie gaan we uit van duurzame oplossingen en het handelen naar de geest van de wet en/of verordening. Hierbij komt wel een rechtmatigheidsvraagstuk en daarmee kwaliteitsvraagstuk naar voren. Hoe gaan we dit verwerken in bijvoorbeeld beschikkingen. Hoe zorgen we voor de juiste motivering en hoe waarborgen we kwaliteit van dienstverlening richting onze inwoners. Hierbij staat de inzet van onze consultants centraal. Dit zijn vragen waar we op ingaan in de beleidsnotitie transformatie sociaal domein.

4. Wat gaat het kosten?

Het vormgeven van de transformatie sociaal domein is iets dat in de vezels van elk beleidsstuk moet teruggekomen, zeker in de beleidsstukken die bijdragen aan de realisatie van de transformatie ambitie. Dit betekent dan ook dat de realisatie transformatie sociaal domein vooralsnog niet vraagt om een apart extra budget.

Wel is een eenmalig budget van maximaal € 50.000 voor de ontwikkeling en de uitvoering van het participatietraject zoals beschreven in paragraaf 3.1 noodzakelijk. Ons voorstel is om deze te financieren vanuit programma 7 sociaal domein.

5. Planning

November 2017	-	Vaststelling kadernota transformatie College Bespreking kadernota transformatie met participatieraad
December 2017	-	Raadsbehandeling kadernota transformatie
Januari 2018	-	Vorbereiding participatietraject beleidsnotitie
Maart 2018	-	Start participatietraject beleidsnotitie
Juni 2018	-	Vaststelling beleidsnotitie door college Start inspraakperiode 8 weken
September 2018	-	Vaststelling definitieve beleidsnotitie door college.
Oktober 2018	-	Raadsbehandeling